

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА

NO.32 (3058)

ЧАЦВЕР, 30 жніўня, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Перапіс у самым шырокім сэнсе
Фонд ААН у галіне народанасельніцтва (ЮНФПА) і Міністэрства статыстыкі Беларусі падпісалі Пагадненне аб рэалізацыі праекта, які будзе садзейнічаць правядзенню перапісу насельніцтва ў 2009 годзе. **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

У музеі хутка з’явіцца электронныя старонкі вайны
Супрацоўнікі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны распрацоўваюць канцэпцыю стварэння новых экспазіцый **Стар. 4**

Дыпломы — беларускім кнігам

Дзесяць дыпламаў атрымалі беларускія выданні на IV Міжнародным конкурсе “Мастацтва кнігі”, які праходзіў у Маскве

Вольга Кісялёва

У гэтым годзе журы конкурсу ацэньвала выданні па дзевяці намінацыях і Гран-пры. Дыплама другой ступені ў намінацыі “Садружнасць” удастоена выданне Беларускага тэлеграфнага агенцтва “Садружнасці Незалежных Дзяржаў 15 гадоў”. У намінацыі “Кніга цікавага лёсу” дыплом першай ступені атрымаў зборнік вершаў “Мама. Маці. Матуля” выдавецтва “Мастацкая літаратура”.

Двухтомная энцыклапедыя “Беларускі фальклор” выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі” заваявала дыплом першай ступені ў намінацыі “Мае ўніверсітэты”. У гэтай жа намінацыі дыплом трэцяй ступені атрымала кніга “Мужчынскі касцюм на Беларусі” выдавецтва “Беларусь”.

Як паведаміла кансультант

упраўлення развіцця выдавецкай дзейнасці і кніжнага гандлю Міністэрства інфармацыі Беларусі Алена Шыцік, у намінацыі “Наш сучаснік” дыплама трэцяй ступені ўдастоена серыя з трох кніг “Жыццё знакамітых людзей Беларусі” выдавецтва “Мастацкая літаратура”.

Уладальнікам дыплама другой ступені ў намінацыі “Кніга — дзецям” стала кніга “Дзікія лебедзі” (аўтар Г.-Х. Андэрсен) выдавецтва мінскага Свята-Елісавецінскага жаночага манастыра. У намінацыі “Надрукавана ў Садружнасці” дыплом першай ступені атрымаў альбом “Паштовыя маркі Рэспублікі Беларусь” (надрукавана ў друкарні “Прынт-Пак”), дыплом трэцяй ступені — энцыклапедыя “Britannica. Настольная энцыклапедыя” (надрукавана на паліграфкамінаце імя Я. Коласа).

Такія выданні не маглі не атрымаць узнагароды

ВЕСТКИ

Прывабныя ўмовы

Ганна Бандарчук

У Беларусі плануецца прадстаўляць ільготы і прэферэнцыі суайчыннікам, якія перасяляюцца ў краіну

На прэс-канферэнцыі ў Мінску першы намеснік кіраўніка Дэпартамента па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў Аляксей Бягун паведаміў, што ў рэспубліцы распрацоўваецца законапраект аб суайчынніках, якія пражываюць за мяжой. Гэты дакумент прадугледжвае рэгуляванне цэлага комплексу адносін паміж дзяржавай і этнічнымі беларусамі, якія хацелі б вярнуцца на радзіму. У законапраект, у прыватнасці, будуць уключаны моманты, якія тычацца ўзаемаадносін з беларускімі дыяспарамі. У цяперашні час за мяжой пражываюць каля трох мільёнаў этнічных беларусаў, праінфармаваў Аляксей Бягун.

“Законапраект прадугледжвае льготнае прадстаўленне перасяленцам беларускага грамадзянства (на працягу трох месяцаў), а таксама спрощаную працэдuru атрымання дазволу на сталае месца жыхарства, — адзначыў спецыяліст. — У планах і аказанне фінансавай дапамогі суайчыннікам, якія перасяляюцца, прычым як разавай для праходжання працэсу інтэграцыі ў грамадстве, так і крэдытавання на атрыманне або будаўніцтва жылля”. Па словах першага намесніка кіраўніка Дэпартамента па грамадзянству і міграцыі, перасяленцы-суайчыннікі будуць вызвалены ад выплаты дзяржаўнай пошліны за падачу хадайніцтваў.

Сход для настаўнікаў

У Мінску прайшоў гарадскі педагагічны форум.

Форум сабраў каля трох тысяч дырэктараў і настаўнікаў сталічных школ, выхавацеляў дзіцячых садоў і цэнтраў пазашкольнай работы. У прадстаўнічым сходзе прымаў удзел міністр адукацыі Аляксандр Радзкоў, а таксама прадстаўнікі Мінгарвыканкама, кіраўнікі адміністрацый раёнаў.

Падчас сходу педагогі падвялі і абмеркавалі вынікі мінулага навучальнага года, дэталёва вызначылі далейшыя планы. “Тораду, які імкнецца ў будучае, — якасную адукацыю і сучасную ідэалогію выхавання” — такім стаў дэвіз форуму.

Палітыка вызначае эканамічныя стасункі

Індыя зацікаўлена ва ўваходжанні ў энергетычны сектар Беларусі. Аб гэтым заявіў на прэс-канферэнцыі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Індыі ў Беларусі Раджэндра Кумар Цягі

Віктар Міхайлаў

Як растлумачыў дыпламат, вялікую цікавасць да энергетычнага сектару Беларусі выказвае адна з буйных індыйскіх кампаній, якая з’яўляецца сусветным лідэрам у сферы энергетыкі і партнёрам вядомай “Джэнерал электрык”. Гэтая кампанія была ў свой час створана ў Індыі пры дапамозе

Савецкага Саюза. Сёння, дзякуючы выкарыстоўванню найноўшых распрацовак, яна займае перадавыя пазіцыі ў свеце і выпускае як абсталяванне для электрастанцый, так і кампаненты для атамных станцый.

На прэс-канферэнцыі ў Мінску пасол адзначыў, што існуе магчымасць падпісання мемарандума паміж беларускім і індыйскім бакамі аб рэкан-

струкцыі Гродзенскай ГЭС. Кажучы аб крэдытнай лініі, якую індыйскі бок мог бы адкрыць для Беларусі, Раджэндра Кумар Цягі адзначыў, што гаворка ідзе аб некалькіх сотнях мільёнаў долараў.

“Але аб дакладнай суме пакуль сказаць складана, паколькі ўсе гэтыя пытанні будуць абмяркоўвацца падчас перагавораў, усё будзе залежыць ад праекта.

Мы спадзяемся, што на чарговым пасяджэнні двухбаковай міжурадавай камісіі восенню будзе абмеркавана працэнтная стаўка і ўмовы дагавора, — сказаў пасол. — Улічваючы выдатныя палітычныя адносіны паміж нашымі краінамі, спадзяюся, што ўсе дэталі будуць вырашаны. Галоўнае — гаворка ідзе аб сучасных і бяспечных тэхналогіях”.

Выкарыстанне новых тэхналогій падчас перапісу ў 2009 годзе павінна садзейнічаць высокай дакладнасці кампаніі

У рэгіёнах — шмат цікавага і карыснага

Юрый Акудовіч

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол ЗША у Беларусі Карэн Сцюарт лічыць перспектыўным развіццё ў Беларусі сельскага экатурызму.

На сустрэчы ў Гродна са старшынёй абласнога выканаўчага камітэта Уладзімірам Саўчанкам пасол падкрэсліла, што плануе больш дэтальна пазнаёміцца з сельскім экатурызмам, каб у далейшым прыцягнуць у Беларусь для адпачынку сваіх суайчыннікаў. Напярэдадні яна наведала Лідскі раён, дзе ўдзельнічала ў паходзе па рацэ Нёман на плоце, пабывала на адзіным у рэспубліцы падвясным мосце праз Нёман, пазнаёмілася з іншымі мясцовымі славуцасямі.

У аблвыканкаме таксама абмяркоўваліся пытанні партнёрства ў знешнім гандлі. Таваразварот Злучаных Штатаў з Гродзенскай вобласцю за пяць месяцаў склаў каля 20 мільёнаў долараў, што амаль на 70 працэнтаў больш у параўнанні з аналагічным перыядам 2006 года. Амаль удвая ўзрос экспарт Гродзеншчыны. З рэгіёна ў ЗША было накіравана мінеральных угнаенняў, комплексных сінтэтычных нітак, аптычных прыбораў на 16 мільёнаў долараў. Імпарт з ЗША ў Гродна (легкавыя аўтамабілі, медыцынскія прыборы) склаў 4 мільёны долараў.

Перапіс у самым шырокім сэнсе

Фонд ААН у галіне народанасельніцтва (ЮНФПА) і Міністэрства статыстыкі Беларусі падпісалі Пагадненне аб рэалізацыі праекта, які будзе садзейнічаць правядзенню перапісу насельніцтва, які мае адбыцца ў 2009 годзе.

Ірына Цімохіна

Праект разлічаны да 2012 года. У перыяд яго рэалізацыі ЮНФПА прыцягне ў Беларусь неабходныя міжнародныя экспертныя рэсурсы, а таксама фінансавыя сродкі. Рэалізацыя праекта пачнецца пасля яго рэгістрацыі ў Міністэрстве эканомікі.

Супрацоўніцтва ЮНФПА і Міністэрства статыстыкі і аналізу ў межах праекта скіравана на падрыхтоўку нацыянальнай статыстычнай сістэмы да правядзення перапісу насельніцтва ў 2009 годзе дзеля забеспячэння

высокай якасці вынікаў гэтага маштабнага мерапрыемства.

“Тэхналагічна перапіс насельніцтва 2009 года ў Беларусі будзе значна адрознівацца ад таго, што мы рабілі на папярэднім перапісе, — адзначыла намеснік міністра статыстыкі і аналізу Святлана Навасёлава. — Упершыню ў рэспубліцы будзе, напрыклад, ужывацца сканерны ўвод дадзеных. Ужыванне новых тэхналогій дазволіць павысіць якасць вынікаў перапісу”.

У выніку рэалізацыі праекта вынікі перапісу насельніцтва ў Беларусі 2009 года павінны быць даступныя не толькі ў выглядзе

друкаваных публікацый, у форме табліц і аналітычных справаздач, але і ў электронным выглядзе, у тым ліку і ў Інтэрнэце.

Праект прадугледжвае таксама павышэнне інфармаванасці патэнцыяльных карыстальнікаў статыстычнай інфармацыі аб магчымасцях выкарыстоўвання вынікаў перапісу.

“Перапіс насельніцтва, як статыстычнае мерапрыемства, не заканчваецца адразу пасля моманту збору і апрацоўкі атрыманых у насельніцтва дадзеных, — падкрэсліў дырэктар ЮНФПА Пір Зібен, які прыбыў у Беларусь для падпісання пагаднення

ад імя Фонду. — Сэнс перапісу ў тым, каб дадзеныя аб складзе і структуры насельніцтва краіны маглі быць максімальна эфектыўна выкарыстаныя як для аналізу і прагназавання становішча ў галіне дэмаграфіі і народанасельніцтва, так і пры прыняцці рашэнняў у сацыяльнай і эканамічнай сферах дзейнасці дзяржавы. Менавіта таму праект разлічаны да 2012 года і ўключае аказанне не толькі тэхнічнай дапамогі на этапах падрыхтоўкі і правядзення перапісу, але і прыцягненне міжнародных экспертных ведаў і абагульненага вопыту”.

УСПАМІНЫ

Эталон ветлівасці

Споўнілася 90 год з дня нараджэння народнага пісьменніка Беларусі Янкі Брыля, лаўрэата шматлікіх дзяржаўных і літаратурных прэмій.

Адам Мальдзіс

Ён быў эталонам шляхетнасці, ветлівасці, аб’ектыўнасці, уважлівым да іншых, што і я адчуў на сабе, а паходзіў Янка Брыль не са шляхты, а з сям’і рабочага-чыгуначніка, які ў сувязі з падзеямі Першай сусветнай вайны мусіў падацца ў бежанства. Аднак хутка вярнуўся на радзіму, у вёску Загор’е цяперашняга Карэліцкага раёна.

У дзяцінстве будучы пісьменнік, не маючы магчымасці закончыць гімназію, шмат займаўся самаадукацыяй, захапляўся творчасцю Льва Талстога і Антона Чэхава, стварыў у роднай вёсцы драматычны гурток, урэшце, у 1938 годзе пачаў пісаць у віленскія беларускія газеты. У пачатку Другой сусветнай вайны абараняў ад фашыстаў Гдыню, трапіў у палон, уцёкшы з яго, пайшоў у партызаны. Вайна назавясцяды пакінула свой жудасны след, нездарма працаваў разам з Алесем Адамовічам і Уладзімірам Калеснікам над кнігай успамінаў ахвяр нацызму “Я з вогненнай вёскі”.

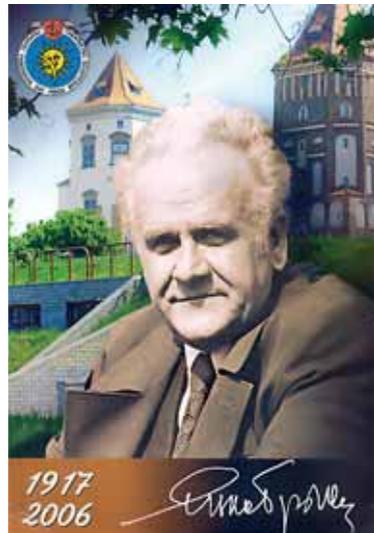
Прыгадаю, што Івана Антонавіча не стала год таму. А першая наша сустрэча адбылася дзесьці ў 1953 годзе — пасля таго, як яго аповесць пра калек-

тывізацыю ў Заходняй Беларусі атрымала Дзяржаўную прэмію СССР. Мы, студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, сабраліся на чытацкую канферэнцыю па гэтай кнізе. Я ўжо не помню дакладна, што тады гаварыў, але, у адрозненне ад іншых, выказаў і некалькі дробных крытычных заўваг. Гэта спадабалася аўтару, які, спыніўшы мяне ў канцы сустрэчы, пацікавіўся, адкуль я родам і ці не “крэмзаю” чагосьці сам.

Памятаецца, потым нашы сустрэчы, ужо больш “раўнапраўныя” адбываліся на кватэры Караткевічаў. Застаўся запіс, датаваны 23 лістапада 1968 года, калі адзначаўся дзень нараджэння Валодзі. Апошні пахваліўся, што ў Віцебскім драматычным тэатры нарэшце бяруцца ставіць яго “Кастуся Каліноўскага”. У адказ на гэта Брыль задумліва прыгадаў словы Хемінгуэя: “Пішы сумленна, а некалі цябе прызнаюць — хоць пасля смерці, што ўжо сумна”. Пасля гэтай цытаты знайшоў я і ўласны “каментарый”: “Брыль разумее, што ўжо належыць гісторыі, і гэта разуменне бачна ў яго жэстах, постаці. Цікава, ці піша ён дзённікі. Мабыць, піша”.

Другая сустрэча, якая адбы-

лася на той жа кватэры роўна праз год, прайшла досыць канфліктна. Янка Брыль стаў папракаць мяне за тое, што я заклікаю ў друку перакласці на беларускую мову аповесць “Неўтаймаваныя сэрцы” польскай пісьменніцы

Янка Брыль — на каляндарыку

Эміліі Кунавіч, якая да вайны настаўнічала на заходнебеларускай Вілейшчыне, у Ільі. Маўляў, Беларусь паказана там “вашываю і толькі”; лепш ужо перакладаць “Іскры Сібіры” Гушчы або творы Радзевіч, Гамуліцкага. Я слаба бараніўся: да вайны былі і “вашывыя” беларусы, што зробіш. А ў цэлым аповесць напісана

сумленна, гэта прызнаюць і вучні Кунавіч. Адна з іх узялася перакладаць аповесць, то няхай выходзіць. Дарэчы, нядаўна ў Ільі ўрачыста адзначылі 100-годдзе з дня нараджэння Э. Кунавіч, пра што пісаў і “Голас Радзімы”.

Польская літаратура з’яўлялася ў нас частай тэмай падчас сустрэч, бо Янка Брыль быў даведчаным яе прадстаўніком — асабліва тых яе пісьменнікаў, якія нарадзіліся на беларускай зямлі. 21 жніўня 1976 года, ужо на кватэры Янкі Брыля, я пазнаёміўся з гданьскім празаікам Збігневам Жакевічам, улюбёным у Маладзечаншчыну, край свайго дзяцінства, якому прысвечаны некалькі яго кніг. Памятаецца, яны ездзілі з Семашкевічам у Беніцу да хворага настаўніка будучага польскага празаіка Юльяна Сергіевіча. Жакевіч нават намагаўся за сталом гаварыць па-беларуску. Другі раз, у маі 1978 года, нашым супольным госцем быў лодзінскі пісьменнік, перакладчык беларускай паэзіі Мацей Юзаф Канаковіч. Памятаецца, у рэстаране “Юбілейны” па яго гучнай прапанове мы стоячы выпілі за памяць Тадэвуша Касцюшкі, і польскі госць быў крыху, але прыемна здзіўлены, калі яго заклік дружна падтрымалі за суседнімі сталамі і некалькі савецкіх афіцэраў. (“А как же, ведь под Ленино вступила в бой Первая польская дивизия его имени”).

Застаўся ў памяці вечар у Данілы Канстанцінавіча, сына Якуба Коласа, прысвечаны 93-й гадавіне з дня нараджэння Песняра. Застолле было і сямейным,

і дзелавым. Акадэмік Гаўрыла Гарэцкі там упершыню падзяліўся радасцю, што нарэшце пад Мікалаеўшчынай яму ўдалося знайсці рэчышча пра-Нёмана і што пра гэта ён піша кнігу. Па камандзе гаспадара за кожнае сужонства гаварыў тост нехта з прысутных. Пасля Коласа, Міцкевічаў, Гарэцкіх, Брылёў, Караткевічаў дайшла чарга і да нас з Марыяй. Янка Брыль, гаворачы тост, успомніў тое, пра што і я сам забыўся: у верасні 1939 года, калі рабавалі панскія маенткі, мой бацька замест іншага добра прывёз з паўвоза кніг...

Былі і іншыя, “грамадскія” сустрэчы — на пісьменніцкіх пленумах і вечарах, чытацкіх канферэнцыях. 26 студзеня 1980 года такая канферэнцыя прайшла ў акадэмічнай бібліятэцы. Была яна незвычайнай, бо складалася з адказаў на загадзя сабраныя пытанні. Памятаецца, пра Караткевіча ён сказаў, што вельмі высока яго цэніць, што ён самы чытабельны (“Яго бяруць з сабой нават у Туніс, а пачытаць просяць ледзь не кожны дзень”). У 90-ыя гады Янка Брыль быў частым госцем кангрэсаў і канферэнцый беларусістаў, Цэнтра імя Скарыны. Перадаў у падарунак Цэнтру частку сваёй багатай бібліятэкі.

Наша апошняя, ужо тэлефонная размова адбылася літаральна за месяц да смерці Янкі Брыля. Тады ён прыслаў мне сваю новую кнігу, як заўсёды спрыяльна падпісаную і акуратна запакаваную. Мне заставалася падзякаваць. І голас Янкі Брыля, як мне здалося, гучаў яшчэ бадзёра.

Знічкі Айчыны

Алесь Карлюкевіч

А да кнігі “Давыд-Гарадок. Час і людзі” прадмову напісаў археолаг Пётр Лысенка, які назваў мясцовага даследчыка “Герадотам Палескага краю”. Чытаю з тае прадмовы: “Невялічкі Давыд-Гарадок падараваў беларускай культуры паэта Леаніда Дранько-Майсюка, пісьменнікаў Георгія Марчука і Уладзіміра Глушакова, пісьменніка, кінарэжысёра і сцэнарыста Міхаіла Шэлехава (дарэчы, сына Міхася Уладзіміравіча Шэлехава) і мастака Уладзіміра Уродніча, скульптара Аляксандра Дранца, народнага скульптара малых формаў Уладзіміра Казелку. Цяпер да ліку славытых землякоў давыдгарадоццы з поўным правам могуць далучыць і свайго земляка — гісторыка Міхаіла Шэлехава, свайго, мясцовага Герадота і летапісца...” Падрабязна расказваючы пра гістарычныя вехі Давыд-Гарадка, Міхась Уладзіміравіч мала спыняецца на лёсах ураджэнцаў палескай старонкі. Гэта ўвогуле і зразумела, бо краязнавец мяркуе зрабіць працяг даследавання. І тады ўжо, спадзяёмся, чытач адкрые перад сабою многія цікавыя і адметныя біяграфіі землякоў. А людзі ж тут і сапраўды павінны нараджацца асаблівыя, да навук і мастацтва схільныя.

Як жа іначай можа здарыцца ў горадзе, перапоўненым кветкамі?! Вось і ў Міхася Шэлехава чытаем пра родную старонку: “Здавен пераходзіць з пакалення ў пакаленне ў Давыд-Гарадку нейкая дзіўная, паўднёвая любоў да гародніны, кветак, да раскошы зямлі. Ды і самі сядзібы ў гарадчукоў — узор практычнасці і высокай культуры.

Умельства ў гарадчукоў не тутэйшае. Адкуль яно? Першае, што прыходзіць у галаву — гэта ўплыў Захаду, ад рыцарскай культуры

Некалькі гадоў назад пошта прынесла бандэроль з вёскі Хорск. Нават не распакоўваючы, я зразумеў, ад каго падарунак. Сваю кнігу даслаў настаўнік-пенсіянер і краязнавец Міхась Уладзіміравіч Шэлехаў. Мы з ім землякі — пухавіччане. А пасля заканчэння педагагічнага інстытута лёс закінуў яго, ураджэнца вёскі Бахаравічы на Міншчыне, у самы эпіцэнтр беларускага Палесся — на Століншчыну. Настаўнічаў у сельскіх школах. Болей як дваццаць гадоў быў дырэктарам сярэдняй школы ў Давыд-Гарадку. І ва ўсе гады свайго настаўніцтва, і пазней, ужо на пенсіі, займаўся краязнаўчай работай, збіраў памятку пра край, які захапіў яго душу і сэрца.

Гарадок. Прадаўцы марожанага на гарадской плошчы. 1930 г.

Еўропы, якая ў эпоху Рэнесансу засадзіла замкі і манастыры багатымі садамі і кветнікамі. Культ ружы быў у Еўропе выключна высокім, Рыцары Пунсвай і Белай Ружы біліся ў войнах не адно дзесяцігоддзе.

Але ж захапленне кветкамі ў Еўропе таксама не тутэйшае — вырошчваюць сады і кветкі навучылі еўрапейцаў маўры (арабы): спачатку Іспанію, а потым і іншых.

Давыд-Гарадок — адзіны кветкавы горад у рэспубліцы. Ад гарадчукоў і

суседнія вёскі навучыліся кветкаваму “рамяству”.

Кветкі ў Гарадку — не тутэйшыя. Як і ў Іспаніі без маўраў, так і тут без уплыву гасцей не абышлося. Толькі ў Давыд-Гарадку ўсё было куды прасцей.

Гэтаму умельству навучылі гараджан Давыд-Гарадка далёкія і нечаканыя госці — крымчакі з сонечнай Таўры, якія сталі для некаторых жыхароў і продкамі, даўшы ім сваю кроў, свой характар і сваё прозвішча. І той, хто, падчас жаргуючы, назаве гарадчука татары-

Давід-гарадок у пачатку XX стагоддзя

нам, мае рацыю: нярэдка і сёння тут можна сустрэць смуглявую прыгажуню з паўднёвым абліччам...” І ў назвах твораў пісьменнікаў, якіх выпяставаў-выгадаваў Давыд-Гарадок, прысутнічае кветкавая біяграфія радзімы. Уладзімір Глушакоў напісаў апавесць “Насенне”. Георгій Марчук — раман “Кветкі правінцы”. Учытаемся ў назвы вершаў Леаніда Дранько-Майсюка — “Я ведаю цябе ад хрызантэм...”, “Да кветак не хінуўся я ў маленстве...”

Але Давыд-Гарадок — радзіма не толькі паэтаў і мастакоў. У Кіеве жыве і працуе кандыдат тэхнічных навук Анатоль Аляксеевіч Антанюк, які закончыў першую Давыд-Гарадоцкую СШ. А ў Брэсцкім дзяржаў-

Гарадок

Гарадок. Замкавая гара

Аляксандра Ключнікава. Займаецца ён распрацоўкай вырабаў спецыяльнай электронікі. Цяпер, праўда, працуе ў Віцебскім тэхналагічным інстытуце. Калі з часам у Давыд-Гарадку заступіць музей, прысвечаны землякам-навукоўцам, то абавязкова асобнае месца ў яго экспазіцыі адвядуць біяграфіі кандыдата тэхнічных навук, вайсковага вучонага Мікалая Комара, а таксама доктара тэхнічных навук Мікалая Матусевіча (на вялікі жаль, ён ужо пакінуў гэты свет. Доўгі час рупіўся на навуковай ніве ва Украіне). З Давыд-Гарадка — і кандыдат хімічных навук Павел Матусевіч, які пэўны час загадваў лабараторыяй хімічнага факультэта БДУ. У Белградзе жыве доктар ветэрынарных навук Васіль Румен, які закончыў першую Давыд-Гарадоцкую СШ. А ў Мінскім медуніверсітэце загадвае кафедрай доктар медыцынскіх навук Рыгор Рычагоў. І пачынальнік тэарэтычных даследаванняў дынамікі лазернай генерацыі святла ў Беларусі доктар навук Андрэй Самсон — таксама з палескага гарадка.

Проста нельга не згадаць родных братоў Міхаіла, Рыгора, Уладзіміра і Яўгена Шапелеўкаў, якія ўсе дружна пайшлі ў медыцынскую навуку. Абаранілі кандыдацкія дысертацыі. А Яўген Мікалаевіч стаў ужо і доктарам медыцынскіх навук, працуе ў Кіеўскім медуніверсітэце. Вось з каго браць прыклад сучаснай моладзі!

Мяркую, што з часам сапраўды ў знак добрай памяці пра сваіх слаўных землякоў зробяць у Давыд-Гарадку адмысловы музей. Ужо дзеля таго, каб ведаў свет, што ў гэтай старонцы выраслі людзі з багатымі на падзеі, здабыткі няўрымслівымі біяграфіямі.

Гарадок. Прыстань 1920-1930 гг.

Дзед і ўнук Селіханавы выстаўляюцца разам

Нацыянальны мастацкі музей Беларусі прадставіў выставу “Сяргей. Селіханаў. Канстанцін”

Вольга Карнеева

Сяргея і Канстанціна Селіханавых раздзяляе паўстагоддзя. “На прыкладзе дынастыі Селіханавых можна прасачыць шлях, па якім развілася беларуская скульптура ў другой палове ХХ стагоддзя, — адначыў на вернісажы дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў.

Параўноўваючы скульптурныя кампазіцыі двух майстроў, глядач можа прааналізаваць, што за пяцьдзсят гадоў шмат змянілася ў мастацтве”. Нягледзячы на вялікую розніцу ў інтэрпрэтацыі навакольнага свету, двух мастакоў звязваюць яркі тэмперамент, любоў да пластычных якасцяў скульптурнага матэрыялу.

На выставе прадстаўлены

дванаццаць скульптур Сяргея Селіханава са збору Нацыянальнага мастацкага музея, а таксама восем скульптур, 32 рэльефы і 22 каляровыя літаграфіі Канстанціна Селіханава. У экспазіцыі і

знайшлі месца скульптуры, выкананыя Сяргеем Селіханавым падчас творчай камандзіроўкі ў Кітай у 1957 годзе (“Кітайская дзяўчынка”, “Партрэт кітайскага мастака Ці Бай Шы”, “Кітаец у нацыянальным гарнітуры”) і іншыя. Канстанцін прадставіў арыгінальныя, зусім не падобныя на скульптуры дзеда, работы: кампазіцыі “Давід”, “Аркестр”, “Піраміда”, “Уверх” і іншыя.

Сяргей Селіханаў адносіцца да старэйшага пакалення беларускіх скульптараў, якія працавалі ў пасляваенныя гады. Ён увайшоў у чарговую самую вядомую скульптараў

Канстанцін Селіханаў

эпохі росквіту сацыялістычнага рэалізму ў мастацтве, сярод якіх Андрэй Бембель, Заір Азгур, Аляксей Глебаў. Асноўная тэма яго творчасці — Вялікая Айчынная вайна. Манументальныя кампазіцыі ў яго выкананні сёння размешчаны ў розных гарадах Беларусі. У прыватнасці, Сяргей Селіханаў аўтар рэльефу Савецкая Армія ў гады Вялікай Айчыннай вайны на манументе Перамогі ў Мінску, стваральнік славутага помніка ахвярам фашызму ў Хатыні (фігура старога з забітым хлопчыкам на руках).

Канстанцін Селіханаў — мастак сучаснага мыслення, які аналізуе і спазнае свет, ствараючы цалкам новую пластычную форму. Ён увасабляе свае ідэі не толькі ў скульптуры, але і ў жывапісе, графіцы.

Неўзабаве апынуцца ў трох краінах

Дзіяна Грышанава

У Віцебскай вобласці пачаў курсіраваць беларуска-латвійска-шведскі “Рачны аўтобус” — выставачная зала на колах. Мабільная экспазіцыя падрыхтавана шведскімі тураператарамі — удзельнікамі шведска-латвійска-беларускага турыстычнага праекта “Панарама Дзвіна/Даўгава”.

Выстава, якая ўжо пачылася ў Латвіі, расказвае аб гісторыі славянскіх, балцкіх і нармандскіх плямёнаў, калісьці звязаных адзіным гандлёвым шляхам “з вараг у грэкі”, які пралягаў у тым ліку і па Заходняй Дзвіне. Акрамя таго, наведвальнікі могуць пазнаёміцца з самай “Панарамай Дзвіна/Даўгава”, а таксама з экскурсійным маршрутам па Прыдзвінню.

Першымі незвычайную экспазіцыю ўбачылі жыхары Шаркаўшчыны, Глыбокага, Браслава і Дзісны. Затым “Рачны аўтобус” спыніцца ў Віцебску, а потым адправіцца ў іншыя раёны вобласці. У снежні ён вернецца ў Швецыю, каб у наступным годзе здзейсніць такое ж вялікае падарожжа па гэтай краіне. Выставачную экспазіцыю на наступны год падрыхтуюць віцебскія тураператары.

Ідэя праекта “Панарама Дзвіна/Даўгава” належыць шведскім тураператарам, зацікаўленым у арганізацыі тураў па Беларусі. Экскурсійны маршрут па Заходняй Дзвіне выклікае цікавасць у шведскіх турыстаў. Ужо да наступнага года прагназуецца іх павелічэнне на Віцебшчыне. Сёлета праект “Панарама Дзвіна/Даўгава” быў з поспехам прадстаўлены на міжнародным Кірмашы вандровак у Гетэборгу (Швецыя).

Творчы этап увасобіцца ў новым музычным альбоме

Уладзімір Даманаў

Беларускі дзяржаўны ансамбль “Песняры” рыхтуецца выпусціць новы студыйны альбом “Распавядальная”. Музыканты разглядаюць яго як своеасаблівы вынік дзейнасці калектыву за апошнія тры гады.

Перш, чым выдаць новую праграму на дыску, калектыву вырашыў прадставіць яе на канцэртах. Матэрыял альбома “Распавядальная” быў выкананы ў ста гарадах Беларусі. Канцэртны тур доўжыўся

болей чым два гады.

Альбом уключае 11 кампазіцый. Значная частка песень напісана мастацкім кіраўніком ансамбля Вячаславам Шарапавым. Папулярны альбом ансамбля — “Песняры 2001” — быў выдадзены яшчэ пры жыцці Уладзіміра Мулявіна.

На новым дыску ёсць, сярод іншых, песні на музыку Міхала Клеафаса Агінскага, Ігара Лучанка, выкарыстаны вершы Якуба Коласа. Пры аранжыроўцы песень удзельнікі калектыву імкнуліся захаваць класічнае гучанне “Песняроў”.

Вальеры, канюшня і нават дэльфінарый

Грандыёзныя змяненні чакаюць Мінскі запарк. Дэльфінарый, аранжарэя і новыя атракцыёны — гэта далёка не ўсё пералік таго, што тут будзе пабудавана. Такі план развіцця запарка на бліжэйшыя пяць гадоў.

— На першым этапе будзе пабудавана 10 вальераў для драпежнікаў,

а таксама канюшня для 20 коней, — расказаў вядучы інжынер запарка Станіслаў Іваноў. — Затым з’явіцца віварый для грызуноў і інсектарый (памяшканне для насякомых). Каля ракі Свіслач размесцяцца вальеры для птушак.

Апошні, трэці этап, уключае ў сябе будаўніцтва акеанарыума з дэльфінарыем.

У музеі хутка з’явіцца электронныя старонкі

Супрацоўнікі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны распрацоўваюць канцэпцыю стварэння новых экспазіцый

Ірына Трафімчык

Экспазіцыям музея ўжо каля 40 гадоў, многія з іх састарэлі, і маладыя экскурсантаў часам проста не ўспрымаюць прадстаўленыя матэрыялы. “Таму ва ўсім музеі неабходна перабудаваць экспазіцыі такім чынам, каб у маладога пакалення склаўся правільнае ўспрыманне Другой светвай вайны, каб яны яе ні ў якім разе не рамантызавалі”, — адзначыла навуковы сакратар музея Галіна Бабусенка.

Галоўная задача музейшчыкаў — паказаць праўдзівы твар вайны. Плануецца максімальна разнастаіць экспазіцыі, дапоўніць іх інтэрактыўнымі зонамі, скараціць колькасць фатаграфій, а сцэны вайны будуць прадстаўлены на спецыяльных экранах. Сёння большасць наведвальнікаў музея — гэта моладзь, якая ўмее карыстацца камп’ютэрамі.

Такім чынам, маладыя экскурсантаў самі здолеюць прагартваць старонкі партызанскіх часопісаў у электронным выглядзе, наведваюць інфармацыйныя рубрыкі. Акрамя таго, на першым паверсе музея плануецца стварыць Інтэрнэт-кафэ, абнавіць інтэр’ер.

Сёння супрацоўнікі музея займаюцца праектаннем перастановак. Пры гэтым спецыялісты ўстаноў арыентаваны на музей Масквы.

Трэба адзначыць, што Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны — самае буйное ў краіне сховішча гістарычных рэліквій. Далёка не ўсе ведаюць, што калекцыю музея партызаны пачалі збіраць яшчэ да Дня Перамогі. Сёння яго фонды налічваюць больш ста сарака тысяч музейных экспанатаў, што з’яўляецца багатым матэрыялам для вывучэння вайнавай гісторыі.

ГЕОРГІЙ ШАБЛЮК

У музеі Вялікай Айчыннай вайны